

บันทึก

เรื่อง ความรับผิดชอบของการทำเรือแห่งประเทศไทยในคำภาษี

สำหรับสินค้าที่ถูกเพลิงไหม้แทนผู้นำเข้าตามสัญญาประกัน

และทัณฑ์บนประเภทโรงพักสินค้าอนุมัติที่ไว้ต่อกรมศุลกากร

การทำเรือแห่งประเทศไทยได้มีหนังสือ ที่ กทท. ๐๓๐๒/๕๔๐ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๓๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้เกิดเพลิงไหม้ขึ้นที่โรงพักสินค้า ๑๒ ของการทำเรือแห่งประเทศไทย เป็นเหตุให้สินค้านำเข้าและนำออกของเจ้าของสินค้าที่รอการตรวจมอบขณะเก็บอยู่ในอารักขาหรือควบคุมของศุลกากรถูกเพลิงไหม้เสียหาย โดยผู้นำเข้ามิได้ทำพิธีการนำของออกและชำระค่าภาษีอากรและค่าภาระโรงพักสินค้าให้กับกรมศุลกากร และการทำเรือฯตามลำดับ ต่อมา ผู้นำเข้าได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายกับการทำเรือฯ ในที่สุดศาลฎีกาได้พิพากษายกฟ้องโดยวินิจฉัยสรุปว่า “แม้เหตุที่เกิดเพลิงไหม้จะยังไม่ทราบแน่ชัดก็ไม่ได้หมายความว่าเกิดจากความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่การทำเรือฯ”

เนื่องจากสินค้าที่นำเข้าถูกเพลิงไหม้หมด กรมศุลกากรจึงไม่อาจเรียกเก็บค่าภาษีอากรจากผู้นำเข้า แต่กรมศุลกากรจะขอบังคับเรียกค่าภาษีตามสัญญาประกันและทัณฑ์บนประเภทโรงพักสินค้าอนุมัติ^๑ โดยเรียกค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนเท่าค่าภาษีอากรของผู้นำเข้าต่อการทำเรือฯแทน นั้น

^๑ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๕๑/๒๕๓๑

^๒ สัญญาประกันและทัณฑ์บนประเภทโรงพักสินค้าอนุมัติ ฉบับลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้า การทำเรือแห่งประเทศไทย (โดย นาวาเอก ลาภ อิศรางกูร ณ อยุธยา ตำแหน่งผู้อำนวยการการทำเรือแห่งประเทศไทย) ตั้งอยู่ที่ถนนสุนทรโกษา แขวงคลองเตย เขตพระโขนง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ให้สัญญา” ขอทำสัญญาประกันและทัณฑ์บนไว้ต่อกรมศุลกากรเพื่อผูกพันรับผิดชอบในการที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุมัติจากกรมศุลกากรให้จัดตั้งโรงพักสินค้าอนุมัติดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

(๔) ผู้ให้สัญญายอมรับผิดที่จะใช้ค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายทุกอย่างที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากการกระทำของบุคคลใด ทั้งที่ได้กระทำโดยจงใจหรือโดยประมาทเลินเล่อ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเพราะเหตุที่ได้ปฏิบัติฝ่าฝืนหรือละเมิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับของกรมศุลกากร หรือเพราะปฏิบัติผิดเงื่อนไขในสัญญานี้ หรืออุบัติเหตุ เช่น อัคคีภัย หรือเพราะถูกโจรกรรม ทั้งนี้ อธิบดีกรมศุลกากรจะเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนและ/หรือค่าเสียหาย และแจ้งให้ผู้ให้สัญญาทราบ ผู้ให้สัญญาจะต้องนำเงินไปชำระให้แก่กรมศุลกากรภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับความแจ้งจากอธิบดีกรมศุลกากร

ฯลฯ

ฯลฯ

การทำเรือฯพิจารณาแล้วเห็นว่า สินค้าที่นำเข้า เมื่อนำเข้าเก็บในโรงพักสินค้าของ
การทำเรือฯ ตามกฎหมายถือว่าสินค้านั้นอยู่ในการควบคุมอารักขาของกรมศุลกากรและกรม
ศุลกากรเป็นผู้ควบคุมดูแลโรงพักสินค้าไว้ด้วย สินค้าที่ยังอยู่ในอารักขาของกรมศุลกากรจะเกิด
การเรียกเก็บภาษีก็ต่อเมื่อเจ้าของสินค้านำสินค้าออกจากโรงพักสินค้า แต่ถ้าเจ้าของสินค้าไม่นำ
ของออกเกินกำหนด ๒ เดือน ๑๕ วันตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ มาตรา
๖๑^๓ กรมศุลกากรถือว่าเป็นสินค้าตกค้างที่ต้องนำออกขายทอดตลาด กรณีเช่นนี้เจ้าของสินค้า
หรือการทำเรือฯหาต้องรับผิดชอบภาระค่าภาษีที่ขาดหรือที่เรียกเก็บไม่ได้แต่อย่างใด

วัตถุประสงค์ของการเรียกเก็บภาษีอากรสำหรับสินค้านำเข้านั้น ก็เพื่อเรียกเก็บ
จากสินค้าที่นำเข้ามาบริโภค จำหน่าย หรือใช้ในประเทศ แต่กรณีสินค้าที่นำเข้ามาซึ่งยังอยู่ในความ
ควบคุมอารักขาของศุลกากรและเกิดเพลิงไหม้เสียหายหมด สินค้าดังกล่าวจึงถือว่าไม่มีการ
นำไปบริโภคหรือจำหน่าย หรือทำประโยชน์ภายในประเทศแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาก็ได้ยกฟ้อง โดยการทำเรือฯไม่ต้อง
รับผิดชอบเจ้าของสินค้า (บริษัทฯประกันภัยพ้องการทำเรือฯ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าโดยหลักกฎหมาย
ทั่วไป การทำเรือฯก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ฉะนั้น สัญญาประกันและทัณฑ์บนดังกล่าวในกรณีสินค้าเพลิง
ไหม้ จึงไม่มีผลบังคับให้การทำเรือฯจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายของค่าภาษีแต่อย่างใด

การทำเรือแห่งประเทศไทยจึงขอให้พิจารณาปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวว่าการ
ทำเรือฯจะต้องรับผิดชอบหรือไม่ เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) และผู้แทนการ
ทำเรือแห่งประเทศไทยแล้ว เห็นว่า กรณีสินค้าที่เก็บไว้ในโรงพักสินค้าอนุมัติของการทำเรือฯ ซึ่ง
การทำเรือฯทำสัญญากับกรมศุลกากรรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือค่าเสียหายที่เกิดขึ้น
การทำเรือฯก็ต้องรับผิดชอบตามสัญญานั้น เว้นแต่สัญญาที่ได้รับผิดแม่ในเหตุสุดวิสัยซึ่งไม่อาจป้องกัน
เหตุที่เกิดความเสียหายได้นั้น เป็นการพ้นวิสัยตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา
๑๑๓^๔ ข้อสัญญาเช่นนี้เป็นโมฆะไม่อาจใช้บังคับได้ นอกจากคู่สัญญาจะตกลงยอมรับผิดโดยชัด

^๓ พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๓๒๙ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕

มาตรา ๖๑ ถ้าของใดอยู่ในอารักขาของศุลกากรถึงสองเดือนโดยไม่มีใบขนสินค้าอันได้รับ
รอง และไม่ได้เสียอากรหรือวางประกันค่าอากรที่พึงเรียกเก็บแก่ของนั้น เมื่ออธิบดีได้ให้คำบอกกล่าวไปยัง
ตัวแทนของเรือที่นำของเข้ามานั้นสิบห้าวันแล้ว ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ทำลายหรือนำของนั้น
ออกขายทอดตลาดหรือให้ตัวแทนนั้นส่งของออกไปนอกราชอาณาจักร

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๑๓ การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายก็ดี เป็นการ
พ้นวิสัยก็ดี เป็นการขัดขวางต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนก็ดี การนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ
กรรม

แจ้งให้รับผิดชอบในเหตุสุดวิสัย แต่ข้อสัญญาในกรณีนี้ คู่สัญญามีได้ตกลงยอมรับผิดในเหตุสุดวิสัยไว้ โดยชัดแจ้งก็ย่อมจะไม่ต้องรับผิดชอบถึงสุดวิสัยนั้น (คำพิพากษาฎีกา ที่ ๘๙๓/๒๕๕๒ ระหว่าง กระทรวงพาณิชย์ โจทก์ กับ นายวงศ์ ไชยสุวรรณ จำเลย) สัญญาข้อ ๔^๕ ที่ยอมรับผิดถึงอุบัติเหตุก็ไม่ชัดแจ้งว่ารวมถึงเหตุสุดวิสัยด้วย การทำเรื่องจึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากเหตุสุดวิสัย

ปัญหาว่า เหตุที่เกิดเพลิงไหม้เป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่ต้องวินิจฉัยโดยอาศัยข้อเท็จจริง แต่กรณีนี้ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงที่แน่ชัดที่จะวินิจฉัยได้ โดยการทำเรื่องอ้างว่า เหตุเพลิงไหม้เกิดขึ้นในระหว่างโรงพักสินค้าอนุมัติแห่งนี้ปิดใส่กุญแจแล้วเมื่อเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา เหตุเพลิงไหม้เกิดขึ้นเมื่อเวลา ๑๗.๓๐ นาฬิกา เพลิงลุกไหม้และมีเสียงระเบิดจากตัวสินค้า แต่ผู้แทนฝ่ายกรมศุลกากรยังไม่ยอมรับข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงจึงยังไม่เป็นที่ยุติที่จะวินิจฉัยว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงยังไม่แน่ชัดดังกล่าว กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗ จึงวินิจฉัยข้อหารือให้ได้เพียงว่า การทำเรื่องจะต้องรับผิดชอบตามสัญญาข้อ ๔ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเหตุเพลิงไหม้นั้นเป็นเหตุสุดวิสัย

(นายไมตรี ดันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๓๔

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒ ข้างต้น